

Dosarul nr. 2ra-126/20

Prima instanță: Judecătoria Hîncești sediul central (jud. N. Berbec)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Danilov, I. Secieru, I. Cotruță)

ÎNCHEIERE

15 ianuarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Ion Balaur și Victor Balaur

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Ion Balaur și Victor Balaur, reprezentați de avocatul Nina Rusu împotriva Nataliei Balaur și notarului public Raisa Tudos cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii, recunoașterea dreptului de proprietate, anularea parțială a certificatului de moștenitor legal, înlăturarea obstacolelor la folosirea bunurilor și încasarea cheltuielilor de judecată

împotriva deciziei din 17 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Ion Balaur și Victor Balaur și menținută hotărârea din 18 aprilie 2019 a Judecătoriei Hîncești sediul central, prin care acțiunea a fost respinsă

constată:

La 14 decembrie 2018, Ion Balaur și Victor Balaur au depus cerere de chemare în judecată împotriva Nataliei Balaur și notarului public Raisa Tudos cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii, recunoașterea dreptului de proprietate, anularea parțială a certificatului de moștenitor legal, înlăturarea obstacolelor la folosirea bunurilor și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii au invocat că în procedura Judecătoriei Hîncești se află cauza civilă la acțiunea înaintată de Natalia Balaur împotriva lui Ion Balaur și Victor Balaur privind partajul în natură a bunurilor imobile și anume, a casei de locuit și a terenului de pământ situate în mun. XXXXX str. XXXXX, recunoașterea dreptului de legalizare a construcției samovolnice de pe terenul respectiv în lipsa acordului lui Ion Balaur și Victor Balaur și recunoașterea dreptului la demolarea casei de locuit situată în mun. XXXXX str. XXXXX.

Astfel, conform acțiunii menționate Natalia Balaur este proprietara a 2/3 din bunurile imobile nominalizate, iar dâșii dețin dreptul de proprietate a câte 1/6 din bunurile respective, ei nu doresc partajarea imobilelor date, din care motiv Natalia Balaur, a solicitat partajarea imobilelor în natură.

Au comunicat că prin încheierea din 8 iunie 2018 a Judecătorei Hîncești, a fost restituită acțiunea reconvențională înaintate de Victor Balaur împotriva Nataliei Balaur privind constatarea faptului acceptării succesiunii, recunoașterea dreptului de proprietate, anularea parțială a certificatului de moștenitor legal și înlăturarea obstacolelor în folosirea bunurilor, pe motiv că acțiunile respective nu sunt conexe.

Ca urmare, la 24 septembrie 2018, dâșii s-au adresat în instanța de judecată cu o acțiune analogică, care a fost primită spre examinare, iar la 12 decembrie 2018, la cererea reprezentantului Nataliei Balaur, acțiunea a fost scoasă de pe rol pe motiv că cererea a fost semnată de o persoană neautorizată în modul cuvenit.

Au precizat că în familia lui Andrei Balaur, decedat la XXXXX și Antonina Balaur, decedată la XXXXX s-au născut trei copii Ion Balaur, Victor Balaur și Nicolae Balaur, decedat la XXXXX.

În timpul căsătoriei averea părinților lor a fost constituită din casa de locuit și terenul adiacent din str. XXXXX or. XXXXX.

Au relatat că la 22 iunie 1970, tatăl Andrei Balaur a testat partea sa din avere pentru toți trei copii ai săi, care după decesul lui au intrat în posesiune cu drept de proprietate, fiecare din ei dispunând de dreptul la 1/6 din proprietatea comună, mama lor deținând 1/2 din proprietatea comună.

Au reiterat că mama lor, Antonina Balaur a decedat la XXXXX, fără a testa cuiva averea sa. Astfel, feciorii au continuat administrarea gospodăriei părinților în comun, au achitat impozite în mod legal, au folosit terenul de pământ, dar niciunul din ei nu s-a adresat cu cerere privind eliberarea certificatului de moștenitor legal la notar.

La XXXXX, a decedat fratele lor Nicolae Balaur și după decesul lui dâșii au continuat administrarea comună a gospodăriei respective, fapt confirmat prin bonurile de achitare a impozitelor, precum și faptul că au continuat prelucrarea terenului respectiv.

Între timp, cumnata lor, Natalia Balaur, contrar voinței lor, a continuat construirea pe terenul din str. XXXXX or. XXXXX a construcțiilor neautorizate și anume, casă, beci și altele.

Totodată, au subliniat că prin hotărârea din 12 mai 2016 a Judecătorei Hîncești, a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată a Nataliei Balaur, constatat faptul acceptării succesiunii de către Nicolae Balaur după decesul mamei/defunctei Antonina Balaur, la XXXXX și locul deschiderii succesiunii după decesul Antoninei Balaur, la XXXXX, în or. XXXXX. A fost respins capătul de cerere cu privire la recunoașterea dreptului de moștenitor al Nataliei Balaur în privința patrimoniului succesoral rămas după decesul soțului Nicolae Balaur compus din 1/2 cotă-parte din bunurile imobile cu nr. cadastral XXXXX, XXXXX și XXXXX, ca nefondat.

Pe parcursul examinării cauzei nominalizate în instanța de judecată, cererea reconvențională privind constatarea faptului că și dâșii au acceptat succesiunea după decesul mamei lor Antonina Balaur a fost restituită, fapt despre care dâșii nu au fost informați, aflând despre încheierea respectivă doar la sfârșitul anului 2017. Necătând la acest fapt, dâșii au atacat cu apel, iar apoi și cu recurs hotărârea din 12 mai 2016 a Judecătorei Hîncești, care a devenit definitivă și irevocabilă la 12 ianuarie 2017.

Concomitent, dâșii s-au adresat cu o cerere de acceptare a succesiunii și de neeliberarea a certificatului de moștenitor legal notarului Raisa Tudos, pe motiv că există un litigiu, însă la 25 noiembrie 2016, adică până la definitivarea hotărârii judecătorești, notarul a eliberat certificatul de moștenitor legal Nataliei Balaur după decesul Antoninei Balaur asupra la 1/2 cotă-parte din casa de locuit și terenul aferent construcției din or. XXXXX str. XXXXX.

Au menționat că Ion Balaur este XXXXX, iar Victor Balaur este XXXXX de mai mulți ani, dar necătând la acest fapt, ambii au acceptat succesiunea atât după decesul tatălui lor, cât și după decesul mamei lor, reieșind din faptul că pe tot parcursul acestor ani au administrat atât personal, cât și prin intermediul familiilor lor averea succesorală, s-au folosit permanent și se folosesc și în prezent de averea succesorală, achită impozite etc.

Și-au întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 1500, 1516, 1564, 1571 Cod civil, art. 41 din Legea cu privire la notariat, art. 119, 1825 CPC.

Au solicitat admiterea acțiunii, constatarea faptului acceptării succesiunii de către dâșii după decesul mamei lor Antonina Balaur, decedată la XXXXX, în or. XXXXX, anularea parțială a certificatului de moștenitor legal nr. 6191 eliberat la 25 noiembrie 2016 în dosarul succesoral 5301/16/42092 de către notarul public Raisa Tudos, recunoașterea dreptului de proprietate prin succesiune a lui Ion Balaur, Victor Balaur și Nicolae Balaur asupra 1/3 cotă-parte pentru fiecare din averea succesorală rămasă după decesul Antoninei Balaur și anume, din 1/2 din casa de locuit cu suprafața de 54,3 m² cu construcția accesorie cu suprafața de 13,8 m², terenul pentru construcții de 0875 ha cu nr. cadastrale XXXXX, XXXXX și XXXXX situate în or. XXXXX str. XXXXX, înlăturarea obstacolelor pentru folosirea proprietății lor prin demolarea tuturor construcțiilor neautorizate (ilegale) de pe terenul de pământ din str. XXXXX or. XXXXX și prin obligarea Nataliei Balaur de a nu-i împiedica de a se folosi de proprietatea lor din or. XXXXX str. XXXXX, precum și încasarea din contul Nataliei Balaur în beneficiul lor a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 18 aprilie 2019 a Judecătorei Hîncești sediul central, a fost respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

Prin decizia din 17 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Ion Balaur și Victor Balaur și menținută hotărârea primei instanțe.

Prima instanță și instanța de apel au reținut că Ion Balaur și Victor Balaur nu au demonstrat că au săvârșit acte de administrare a proprietății rămase după decesul mamei lor Antonina Balaur în curs de 6 luni din ziua deschiderii

succesiunii, deoarece chitanțele prezentate a plăților fiscale nu dovedesc careva fapte care s-ar referi la perioada de 6 luni de după deces, ci confirmă plata impozitului pentru anul 2015, adică peste 13 ani de la decesul Antoninei Balaur și doar impozitul pentru cota-parte ce le aparțin.

Prin urmare, instanțele de judecată ierarhic inferioare au constatat că acceptarea de fapt a succesiunii nu a avut loc, or, potrivit rubricii „cota-parte” Ion Balaur și Victor Balaur au achitat impozitul pentru 0,17000 ha, ceea ce corespunde cotei-părți de 1/6 din bunul imobil din str. XXXXX or. XXXXX și care este confirmată prin extrasul din Registrul bunurilor imobile.

Totodată, instanțele de judecată ierarhic inferioare au menționat că prin hotărârea din 12 mai 2016 a Judecătoriei Hîncești, a fost constatat că Nicolae Balaur este moștenitorul averii succesoreale rămase după decesul mamei sale Antonina Balaur.

Astfel, au conchis instanțele de judecată ierarhic inferioare că doar Nicolae Balaur a intrat de fapt în posesia și administrarea averii succesoreale rămasă în termen de 6 luni după decesul mamei Antonina Balaur, iar Ion Balaur și Victor Balaur au omis termenul de acceptare a succesiunii și nu au săvârșit careva acțiuni de administrare a patrimoniului succesoral rămas după decesul mamei lor.

Pe cale de consecință, instanțele de judecată ierarhic inferioare au ajuns la concluzia de a respinge și pretențiile cu privire la anularea parțială a certificatului de moștenitor legal și recunoașterea dreptului de proprietate a lui Ion Balaur, Victor Balaur și Nicolae Balaur asupra 1/3 cotă-parte pentru fiecare din averea succesorală rămasă după decesul Antoninei Balaur, în contextul în care a fost respinsă pretenția privind constatarea faptului acceptării succesiunii.

Referitor la netemeinicia pretenției cu privire la înlăturarea obstacolelor pentru folosirea proprietății lui Ion Balaur și Victor Balaur, instanțele de judecată ierarhic inferioare au relevat că, contrar dispozițiilor art. 118 alin. (1) CPC, apelanții nu au demonstrat existența în natură a anumitor construcții de pe terenul menționat cu prezentarea probelor ce ar demonstra suprafața, configurația, amplasarea, data construcției, inclusiv edificarea acestora în lipsa actelor permissive (autorizație de construcție, certificat de urbanism etc.).

Cu referire la fotografiile, care au fost depuse la etapa finisării examinării cauzei, motiv din care în concordanță cu art. 119¹ CPC și a dezacordului cu administrarea acestora, prima instanță le-a respins ca fiind inadmisibile, instanța de apel a învederat că acestea nu demonstrează care casă apare în ele, cui aparține casa, este ea sau nu autorizată, chestiuni care se demonstrează prin alte probe și nu prin fotografiile efectuate în circumstanțele necunoscute.

La fel, instanța de apel a specificat că prima instanță a respins cererea de a obliga pârâta de a se prezenta în ședința de judecată, iar reprezentantul pârâtei a expus poziția cu privire la pretențiile înaintate, or, obligarea prezentării pârâtei nu a fost întemeiată și nici necesară.

La 13 noiembrie 2019, prin intermediul Oficiului Poștal, Ion Balaur și Victor Balaur au declarat recurs împotriva deciziei din 17 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței

de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului au invocat dezacordul cu actele judecătorești recurate, considerând că instanțele de judecată ierarhic inferioare nu au aplicat legea care trebuia să fie aplicată, au interpretat în mod eronat legea, au soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces, aprecierea probelor a fost arbitrară și erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Au remarcat că, întru confirmarea poziției expuse de ei, în conformitate cu prevederile art. 119 CPC, dâșii au solicitat obligarea notarului Raisa Tudos de a prezenta în ședința de judecată dosarul succesoral al Antoninei Balaur.

Instanța de judecată a neglijat această solicitare, iar notarul în cauză, în genere, nu a fost audiat în acest proces.

Au evidențiat că la examinarea cauzei în prima instanță nu a fost audiată în calitate de parte în proces atât Natalia Balaur, cât și avocatul acesteia, deși dâșii au solicitat obligarea părții de a se prezenta în proces.

Au considerat că instanțele de judecată ierarhic inferioare incorect au aplicat legea, eronat au constatat faptul că dâșii nu au acceptat succesiunea în termen de 6 luni după decesul mamei lor în situația când părțile în cauză deja administrau bunurile care erau proprietate comună pe cote-părți, nefiind proprietatea împărțită în natură.

Totodată, au obiectat că nici prima instanță, nici instanța de apel nu s-au expus asupra ilegalităților comise de notarul Raisa Tudos la eliberarea certificatului de moștenitor legal în situația când cunoștea despre faptul că există litigiu care urmează să fie examinat în judecată și acest fapt îi interzice prin lege eliberarea documentului respectiv.

Au specificat că afirmația instanțelor de judecată ierarhic inferioare precum că prezența construcțiilor samovolnice pe terenul succesoral nu a fost de ajuns probată (doar prin poze), în situația când însăși intimata a înaintat în instanța de judecată cerere prin care a solicitat anumite măsuri de legalizare a construcțiilor samovolnice, este ridicolă.

La 23 decembrie 2019, prin intermediul Oficiului Poștal, Natalia Balaur, reprezentată de avocatul Roman Crivenco a depus referință la recursul declarat de Ion Balaur și Victor Balaur, solicitând respingerea recursului ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Astfel, se constată că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursul la 13 noiembrie 2019 împotriva deciziei din 17 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău în termenul legal.

Examinând temeiurile recursului declarat de Ion Balaur și Victor Balaur, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ion Balaur și Victor Balaur, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurenților cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Distinct de aceste constatări, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII CPC, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) CPC, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 CPC, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că

nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr. 26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat de Ion Balaur și Victor Balaur urmează a fi considerat ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ion Balaur și Victor Balaur.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Galina Stratulat

Mariana Pitic